

Re-integratie bij ziekteverzuim

Zo gepiept?!?

Hananja Boonen-Stael

Arts M+G/jeugd

GGD Zuid-Limburg

Okt 2023

Disclosure

(potentiële) belangenverstremgeling	Geen / Zie hieronder
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	Bedrijfsnamen
<ul style="list-style-type: none">• Sponsoring of onderzoeksgeld• Honorarium of andere (financiële) vergoeding• Aandeelhouder• Andere relatie, namelijk ...	<ul style="list-style-type: none">• geen• geen• geen• geen

Inhoudsopgave

- Waar zijn we van?
- Definiëring en gevolgen
- Onderzoek naar de rol van de JA bij re-integratie
- Resultaten
 - Herkenbaar?
 - Hoe nu verder?

Wat zijn wij van?

Ga naar: [wooclap.com](https://www.wooclap.com)

Code: **EJLSGT**

Terug naar....

Thuiszitter

Ongeoorloofd verzuim

Voortijdig schoolverlater

Ziekteverzuim

Spijbelaar

Schoolverzuim

Geoorloofd verzuim

Wat is schoolverzuim?

—

Ziekteverzuimer?

Thuiszitter?

Verschillende definities

Casus 1:

- *Pien, 15 jaar*
- *Pestproblematiek*
- *→ Suïcidale gedachten*
- *2 maanden thuis*
- *Ze wordt niet ziek gemeld, maar moeder durft haar niet te laten gaan, bang dat ze zichzelf iets aandoet.*

Thuiszitter

Casus 2:

- *Dirk, 14 jaar*
- *Pestproblematiek*
- *→ Suïcidale gedachten*
- *2 maanden thuis*
- *Moeder heeft hem ziek gemeld*

Ziekteverzuimer

Definitie thuiszitters

- Leerplichtige jongere tussen 5 en 18 jaar die *zonder geldige reden* (zoals ziekte) meer dan 4 weken verzuimt.
- 3 verschillende type leerlingen:
 - Leerlingen die ingeschreven zijn op school, maar langer dan 4 weken thuiszitten.
 - Absoluut verzuim = leerplichtig, maar niet op een school staan ingeschreven
 - Vrijgesteld van de leerplicht (bijvoorbeeld ernstige, meervoudige handicap)

Definitie ziekteverzuimer

- Leerplichtige jongere tussen 5 en 18 jaar die *geoorloofd* afwezig is
- Dus ziek gemeld wordt...

Maar is er een verschil?...

Gevolgen zijn hetzelfde...

Gevolgen schoolverzuim

Korte termijn:

- Sociaal
- Emotioneel
- Cognitief

→ Lager onderwijs niveau

→ Voortijdig schoolverlaten

Langere termijn:

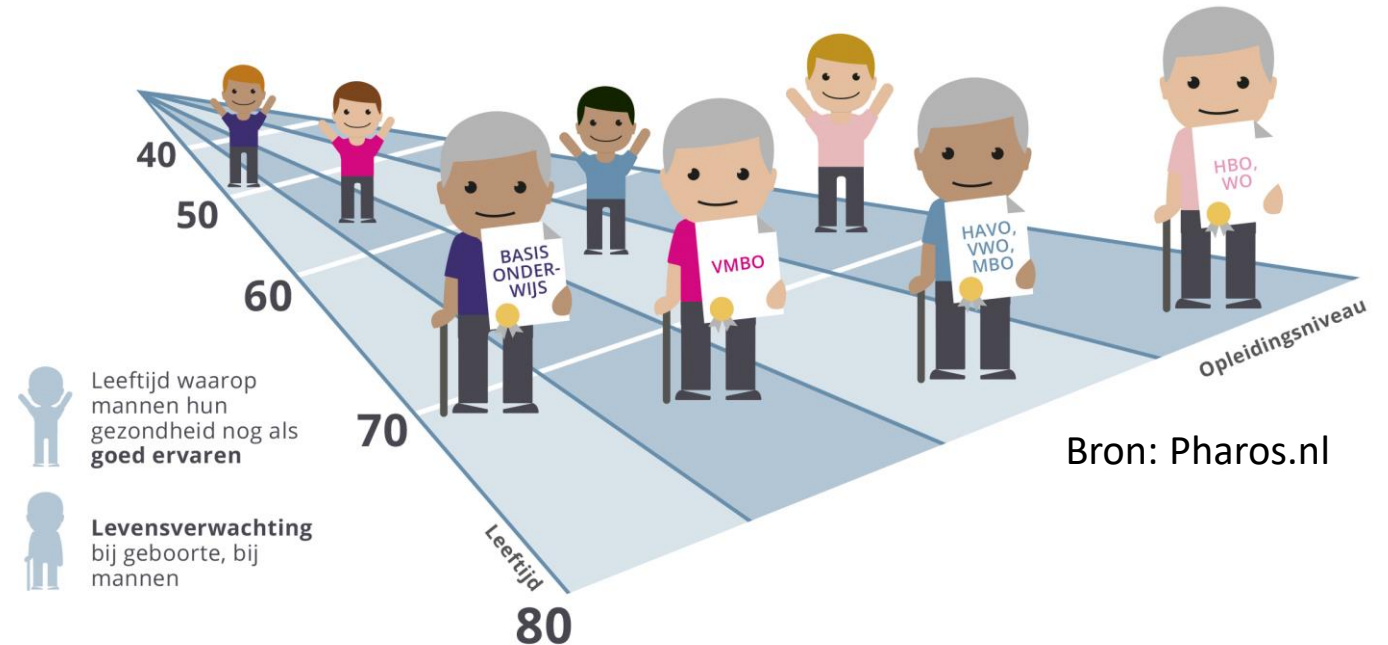
- Risico gedrag
- Delinquent gedrag
- Slechtere lich. en psych. gezondheid
- Hogere sterftcijfers

→ Lagere SES

→ Individuele en maatschappelijke consequenties

→ Transgenerationeel

→ Een volksgezondheidsprobleem!

Aanpak verzuim

Vicieuze cirkel

Doelstelling:

- Vroegtijdig interveniëren!
- Snel handelen!

Criteria zorgwekkend ziekteverzuim

po: $\geq 5x$ per schooljaar ziekmelding OF ≥ 10 schooldagen ziekteverzuim per schooljaar

vo: 4e ziekmelding in 12 weken OF vanaf de 7e schooldag aaneengesloten ziek

mbo: criteria bepaalt school zelf. Suggestie om criteria vo aan te houden.

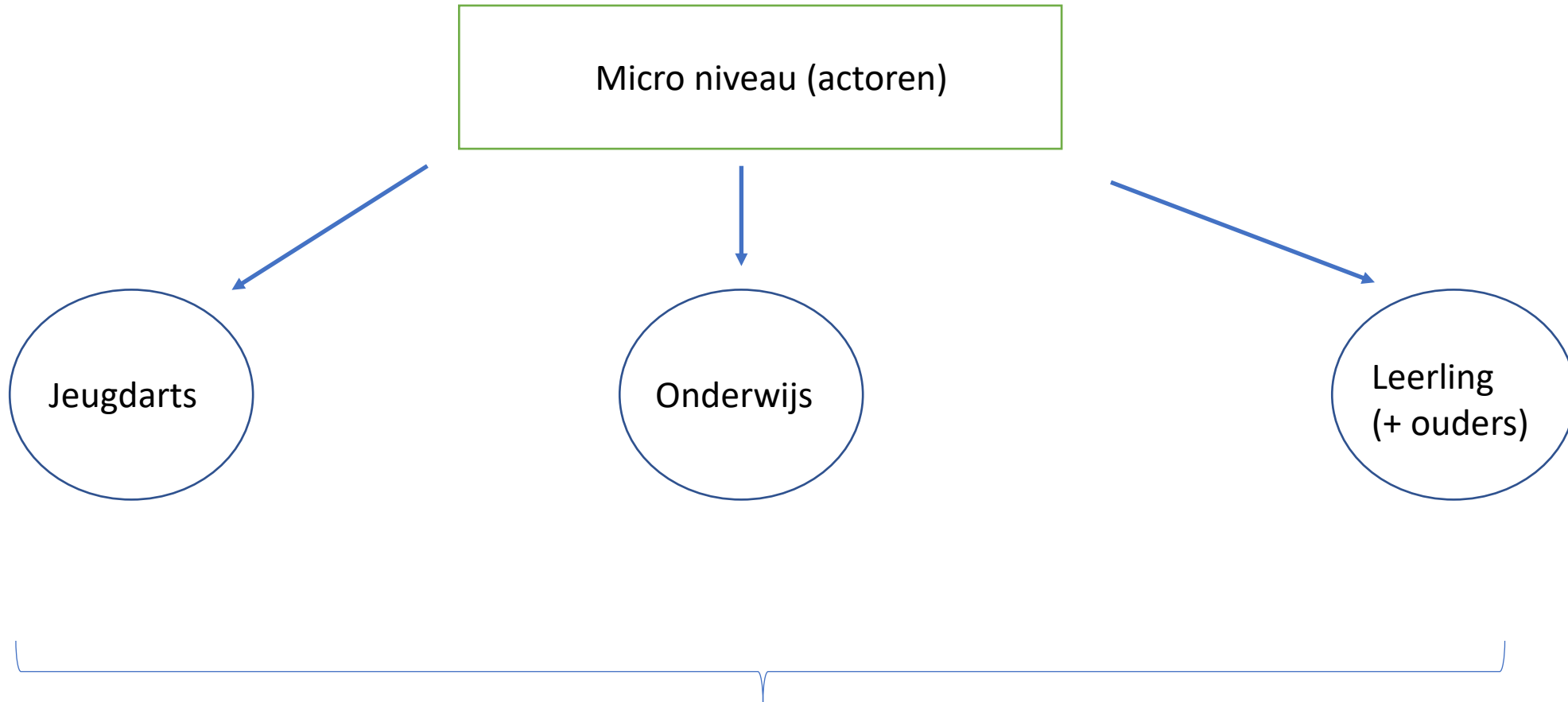
Let op! Bij zorgen kan school altijd eerder in gesprek gaan met ouders en/of leerling. Je hoeft als school dus niet te wachten tot je aan criteria voldoet.

Stappen binnen MAZL

De werkwijze binnen MAZL bestaat uit de volgende stappen:

1. De ziekmelding komt binnen op school.
2. School neemt contact op met leerling en/of ouders.
3. School gaat in gesprek bij zorgwekkend verzuim.
4. Zo nodig consultatie JGZ.
5. School vraagt consult bij de jeugdarts **i** aan.
6. Consult bij de jeugdarts **i**, gevolgd door terugkoppeling met plan van aanpak naar school.
7. School monitort het verzuim en, samen met de jeugdarts **i**, de uitvoering van het plan van aanpak.
- 8a. Ziekteverzuim stopt.
- 8b. Ziekteverzuim blijft zorgelijk.

Zo snel mogelijk terug naar school...

MAZL handboek en MAZL scholing

Re-integratie bij ziekteverzuim... zo gepiept?!?

- Terugkerend onderwerp tijdens artsenoverleggen: moeizaam!
- Wat is mijn taak bij REA?
- Lastige samenwerking

Onderzoeksvraag

*Hoe zien jeugdartsen, werkzaam met leerlingen met ziekteverzuim op het voortgezet onderwijs in de regio Zuid-Limburg, de **rol van het onderwijs** in het re-integratieproces?*

*Hoe zien jeugdartsen, werkzaam met ziekteverzuim op het voortgezet onderwijs in regio Zuid-Limburg, **hun rol** in het re-integratieproces van een leerling met verzuim?*

Rol: verantwoordelijkheden en activiteiten die zichtbaar worden in gedrag

Onderzoeksontwerp

Kwalitatief onderzoek

Semigestructureerd diepte-interviews via skype

10 jeugdartsen

Analyse

Kenmerken participanten

Gemiddelde leeftijd: 45,8 jaar (32-65 jaar)

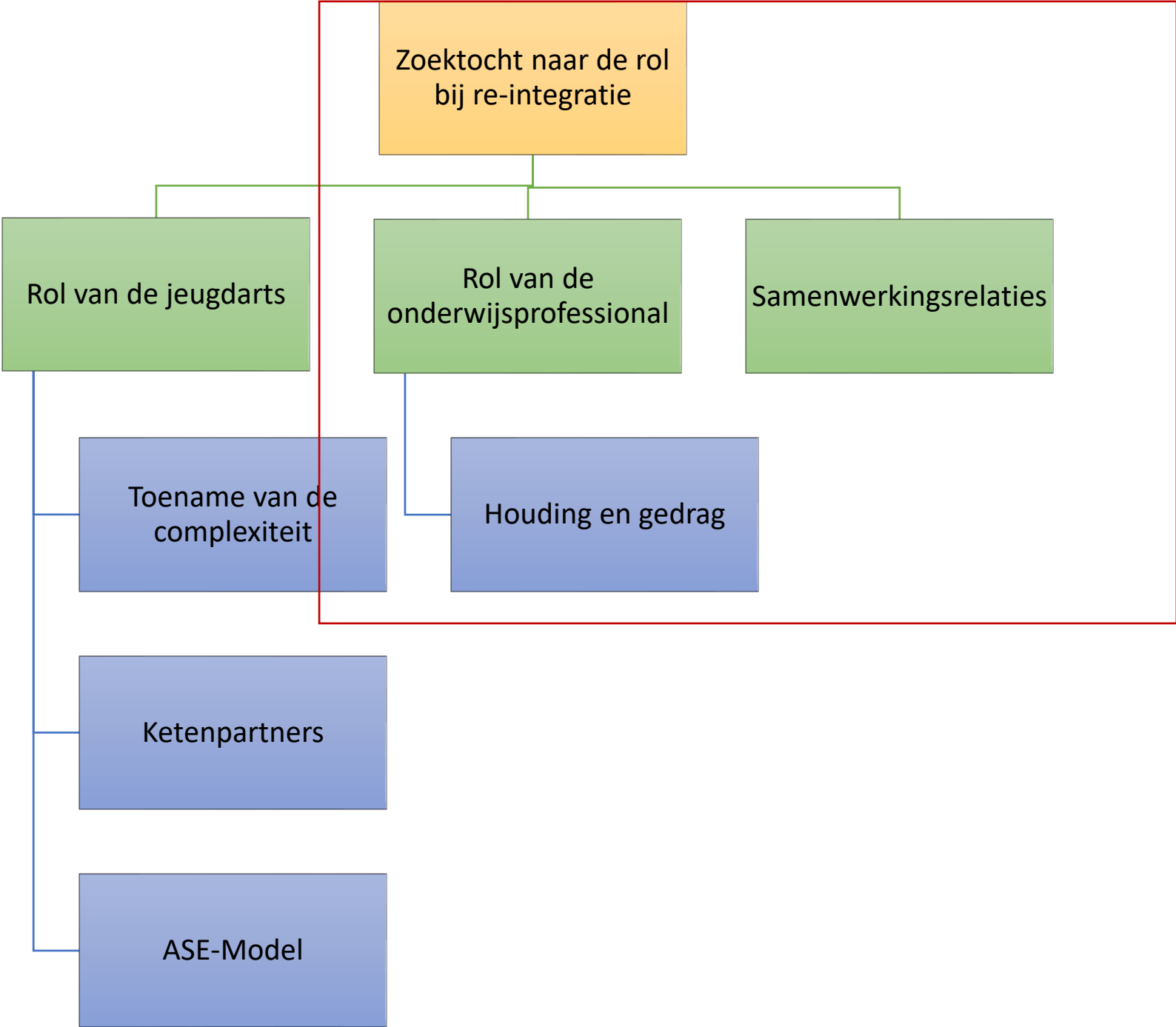
Gemiddeld 15,5 jaar werkzaam als jeugdarts (2- 40 jaar)

Gemiddeld 8,8 jaar werkzaam met verzuim (6 mnd- 40 jaar)

Wisselende mate van scholing verzuimbegeleiding

Scholen:

- Buitengebied: 2
- Stad: 5
- Beide: 3

Rol van het onderwijs

Houding en gedrag onderwijs

*Een goede mentor, zal het misschien uit zichzelf doen, maar de andere heeft wel even een stappenplan nodig met, hé, ik heb een leerling die gaat re-integreren. Dit is mijn taak.
Punt.(JA 1)*

houding en gedragingen met een positief effect op het proces	houding en gedragingen met een negatief effect op het proces
onderwijsprofessional neemt verantwoordelijkheid in het proces	onderwijsprofessional ziet re-integratietaken als 'weer iets erbij' of 'het moet'
betrokken, empathisch en maatwerk leveren	weinig oog voor aan verzuim gerelateerde problematiek
onderwijsprofessionals hebben leerlingen in het vizier duidelijke en tijdige communicatie met zowel leerling/ouders als samenwerkingspartners	moeite met communicatie met ouders/leerlingen of samenwerkingspartners
een proactieve houding	onderwijsprofessional reageert laat of niet

Wat is er nodig?

- Rolbeschrijving
 - Kennis en vaardigheden
- *‘Op het moment dat, pak bijvoorbeeld in een **nieuwe richtlijn** ofzo, zou komen, dan maakt school daar ook **afspraken over** en zolang het niet in de protocollen of richtlijnen staat, schieten dit soort dingen dan, denk ik, toch wel bij in’.(JA 1)*
 - *‘Ja het is een stukje denk ik gewoon de **gesprekstechnieken beheersen**(...). Je gaat gewoon zitten en vraagt waarom lukt het niet om naar school te komen en dan hoor je dat verhaal wel (...). Maar je hoort daar wel in dat mensen dat **moeilijk vinden** om zo'n gesprek aan te gaan.’(JA3)*

Samenwerking met school

‘Ik denk dat samenwerking het allerbelangrijkste is.

*Als eh, als een van de partijen helemaal **niet goed***

samenwerkt dan loopt het spaak.’ (JA8)

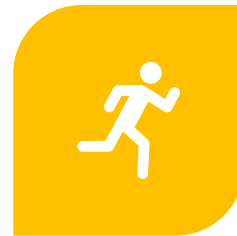
Welke vormen van samenwerking hebben een negatieve effect op re-integratie?

MISCOMMUNICATIE

NIET DELEN
INFORMATIE

INACTIVITEIT

VERSCHIL IN
PERCEPTIES

ONTBREKEN
GELIJKGESTEMDHEID
EN REGIE

Welke vormen van samenwerking hebben een positief effect op re-integratie?

- Afstemming werkzaamheden
- Goede relatie
- Open communicatie
- Begrip
- Vertrouwen
- Dialoog tussen werkgever en werknemer:
 - wederzijdse verwachtingen
 - mogelijke oplossingen
 - consequenties van keuzes

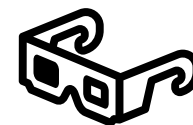
Hoe kan samenwerking verbeterd worden?

Factoren	Duiding
Elkaar kennen	Qua persoon, expertise en mogelijkheden
Elkaar regelmatig spreken	Laagdrempelig en goed bereikbaar zijn
Open communicatie	Duidelijk, eerlijk, verwachtingsmanagement
Vertrouwen	Elkaar kunnen aanspreken op gemaakte afspraken
Voorbeeld citaat	<i>'Als je een goeie relatie school hebt met school, je weet allebei wat je taak is en je bent ook gewoon een soort van eerlijk van joh ik snap niet helemaal, waarom kies je ervoor, waarom heb je dat gedaan en je kent elkaar ook face to face, dat maakt wel heel veel uit in de samenwerking.'</i> (JA4)

Verwachtingsmanagement

*Ik denk eigenlijk dat je, uhm, op het moment dat je **goed in gesprek bent met een school en dan niet zo zeer over een leerling, maar meer over de processen, denk ik dat je, dat al zou kunnen vaststellen, van tevoren, van wie doet wat, uhm wat verwachten jullie van mij en wat verwacht ik van jullie(...). Zodat voor iedereen duidelijk is waar nou die verantwoordelijkheid ligt(...).***

Ik denk dat het daar heel vaak aan schort. '(JA7)

Als de samenwerking niet loopt, stagneert ook het re-integratie traject van de leerling!

'Hoe kan ik beter staan als jeugdarts in een re-integratietraject? Dan gaat het toch om heel duidelijk van tevoren stellen wat je taak en je rol is, je verantwoordelijkheid uiten. En ook duidelijk anderen ook op hun verantwoordelijkheid wijzen. '(JA7)

Back to work message:

Ingrediënten voor een goede
samenwerking

**Schrijf voor jezelf op wat je
morgen daarin anders gaat
doen?**

Onderzoeksvraag

*Hoe zien jeugdartsen, werkzaam met ziekteverzuim op het voortgezet onderwijs in regio Zuid-Limburg, **hun rol** in het re-integratieproces van een leerling met verzuim?*

Hoe zien jeugdartsen, werkzaam met leerlingen met ziekteverzuim op het voortgezet onderwijs in de regio Zuid-Limburg, de rol van het onderwijs in het re-integratieproces?

Rol: verantwoordelijkheden en activiteiten die zichtbaar worden in gedrag

Associatie bij re-integratie

Onervaren

Onwennig

Ondeskundig

Samen

Onmachtig

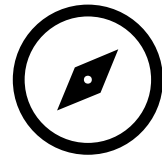
Heftig
Moelzaam

Lastig

Belangrijk
Complex

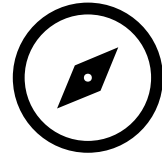
Twee ontwikkelingen: hoofdtaak

*Eh, in de beginjaren toen ik werkte totaal niet... eh... nu is dat echt een, een eh... ja, een, **een volwaardige taak geworden van ons.**' (JA 5)*

Twee ontwikkelingen: Toename in complexiteit

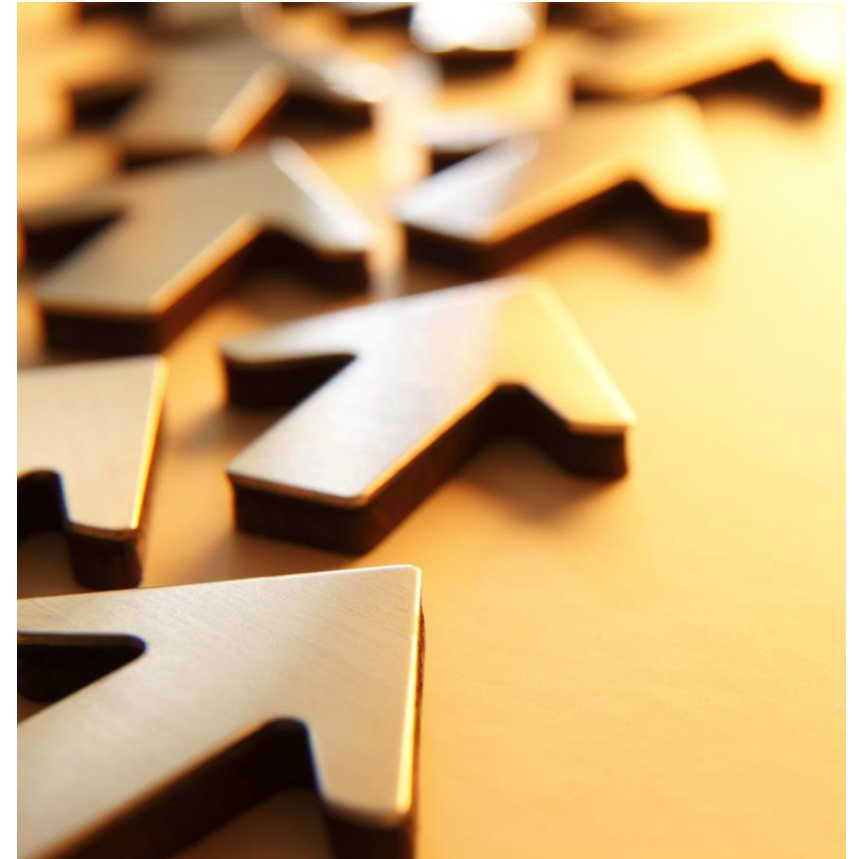
'Ik denk dat wij nog veel meer de rol hebben van vroeg-signaleerder en uh dat we veel meer werkbeleid op de preventieve functie. Ik moet eerlijk zeggen dat ik dat wel mis, ik zie dus alleen echt kinderen die al behoorlijk in de shit zitten, die al vijf verschillende hulpverleners hebben, dat is de preventie voorbij, dat is geen signalering meer.' (JA 7)

Ketenpartners

Toename complexiteit → betrokken ketenpartners

*'Eh, ja, uiteindelijk blijft toch wel als d'r andere hulpverlening bij betrokken is, en het zijn complexe casussen, dat ik het toch wel vooral in, in eh, de **shoot van de hulpverleners wil eh, leggen**. Omdat die toch voornamelijk eh... ja, richting moeten bepalen hoe dat re-integratieproces dan eruit gaat zien. (...) daar vind ik mezelf toch nog eh, te ondeskundig voor.'* (JA 5)

Taak van de jeugdarts bij ziekteverzuim

Stap 6: Consult bij de jeugdarts , gevolgd door terugkoppeling met plan van aanpak naar school

De JGZ-organisatie nodigt leerling en ouders binnen twee weken uit voor een consult bij de jeugdarts.

De jeugdarts maakt samen met leerling en ouders een probleemanalyse. Wat zijn de oorzaken van het verzuim, welke hulp is daar eventueel bij nodig en welke mogelijkheden zijn er om weer naar school te gaan? Wat zijn de knelpunten? Zo nodig - en met toestemming - overlegt de jeugdarts met de huisarts of andere behandelaars om een goed beeld te krijgen van de medische of psychosociale

problematiek. Vervolgens maakt de jeugdarts samen met leerling en ouders een plan van aanpak met betrekking tot zorg en hervatting van school. Er worden concrete afspraken gemaakt over deelname aan school.

Past dit nog bij mij?

*'Ik denk dat ik, iedereen ook worstelt met waar ligt welke verantwoordelijkheid (..) eh **nog steeds ben ik daar continu mee bezig van hé welke rol moet ik hier in pakken, kan ik hier in pakken, wil ik hier in pakken?**'(JA7)*

*'Zijn we **bekwaam genoeg** om zo'n soort **opbouwplan** (...) te maken? Ik weet het niet maar ja, we **hebben niet beter**, we doen het er mee nu (...) dat vind ik heel lastig.'*(JA 1)

Wat is er nodig?

- Rolbeschrijving

'Als de rol zo gedefinieerd was, dan zouden mensen het dan denk ik wel doen, maar dat is nu niet zo duidelijk altijd dus misschien is dat wel nodig dat je gewoon een heldere omschrijving van wat nou precies de taak is.'(JA 2)

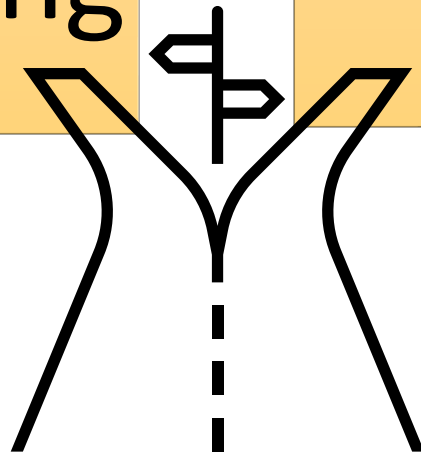
- Kennis en vaardigheden

*'lets meer **houvast en scholing**. Ik denk dat wel mij zou kunnen helpen om me daar minder **onmachtig** in te voelen.'*(JA2)

Samenvatting

2de preventie en
vroegsignalering

Toename
complexiteit

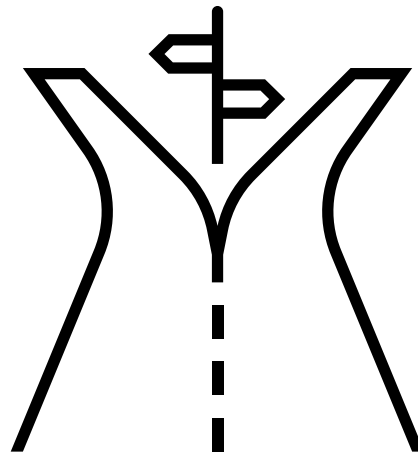

2de preventie en
vroegsignalering

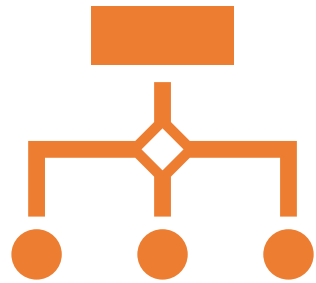
Toename
complexiteit

Alleen nog 'MAZL-
kinderen'?

Tertiaire preventie;
participatie

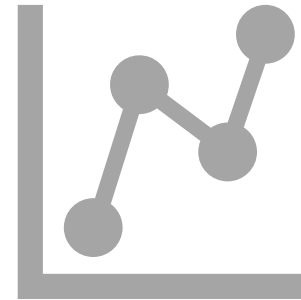

Wat is er aan de hand?

Implementatie?

Ga naar: [wooclap.com](https://www.wooclap.com)

Nieuwe trend?

Code: [EJLSGT](#)

Waar zijn we van?

*'Wij zijn altijd een soort van
poortwachters, breedkijker en dan van oké
waar gaan we heen, wat kunnen we doen.
En dan **laat het weer los, hè.**'(JA 9)*

Waar zijn we van?

Het is niet alleen signalering en los laten; je blijft een rol houden bij REA

Tertiaire preventie: zijn we hier niet van?

Of wordt er meer van ons verwacht, dan we vooropgeleid zijn?

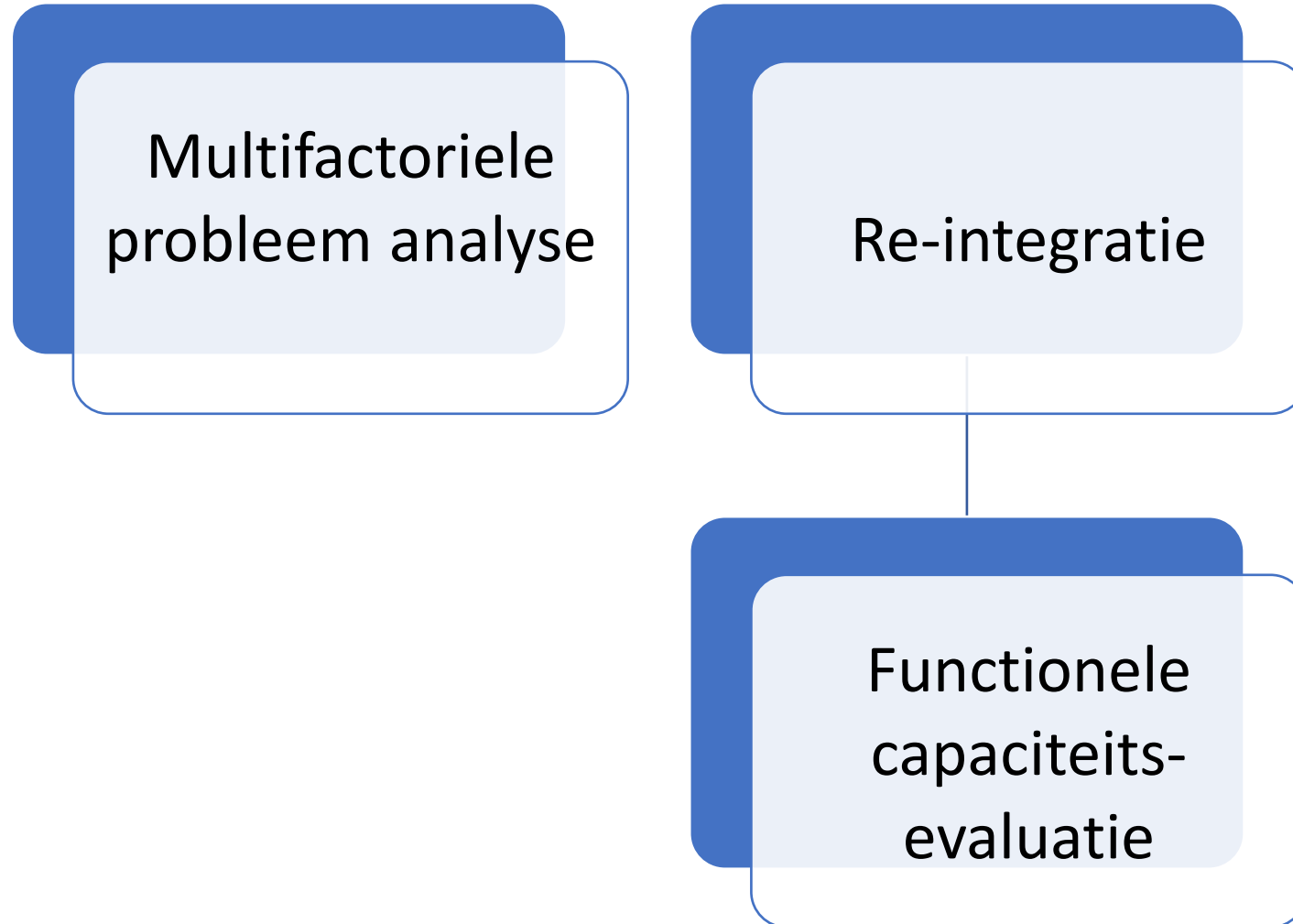
*'...ik bedoel een **bedrijfsgeneeskundig-achtig plan**, zijn we daar **bekwaam genoeg** in om dat te maken?' (JA1)*

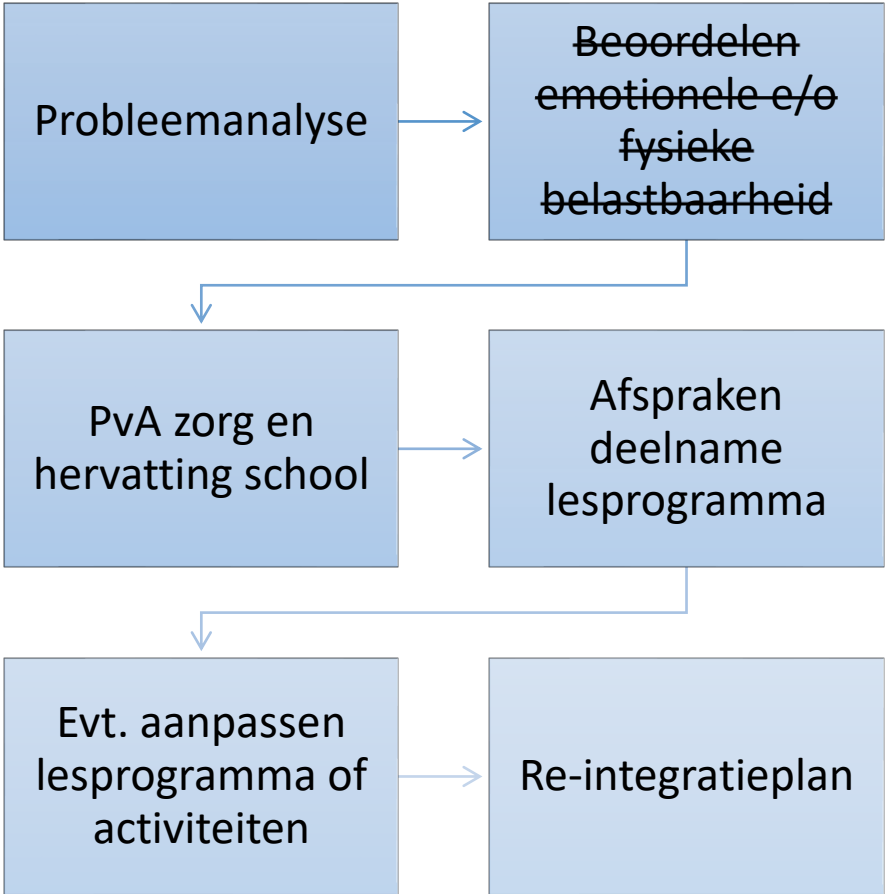
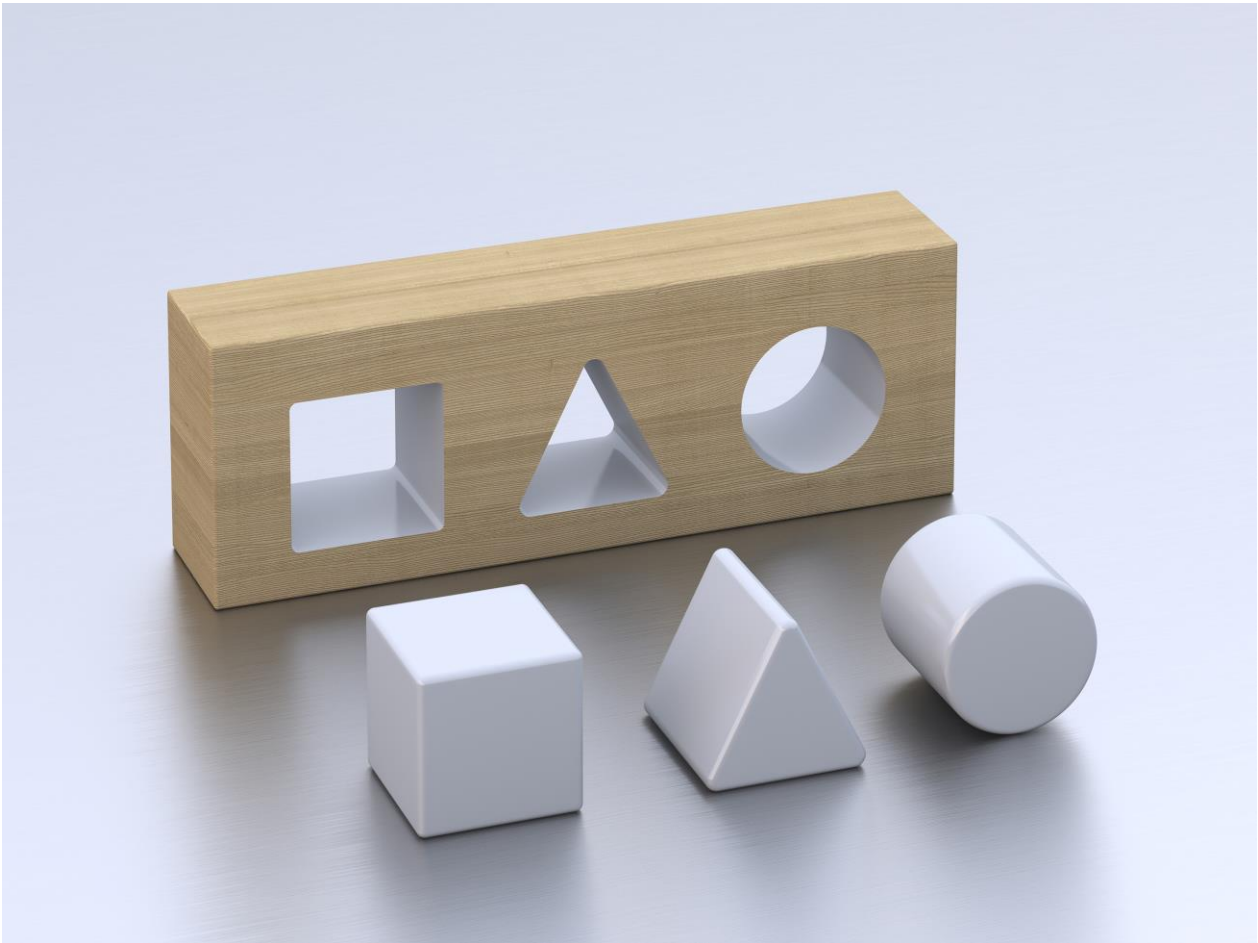
Wat doet de bedrijfsarts?

Multifactorieele
probleem analyse

Re-integratie

Functionele
capaciteits-
evaluatie

Dit doet de jeugdarts

De jeugdarts levert in samenspraak met de leerling en de ouders, de jeugdprofessionals, school en samenwerkingsverband input voor een plan van aanpak.

De jeugdarts maakt een sociaal-medische analyse van de situatie van de leerling en levert een advies op maat. Het doel is een inschatting te maken van de onderliggende problematiek van het ziekteverzuim en de mogelijkheden voor re-integratie in kaart te brengen. Er kan dan in samenspraak met de leerling en de ouders een re-integratieplan opgesteld worden. Bij complexe problematiek is eenzijdige inschatting en advies van de

jeugdarts echter onvoldoende om tot een volwaardig re-integratieplan te komen. In deze gevallen dient er afstemming plaats te vinden tussen alle betrokkenen om tot een haalbaar re-integratieplan te kunnen komen. Daarbij heeft de jeugdarts een adviserende rol en kan indien nodig een leerling ook doorverwezen worden naar passende hulp.

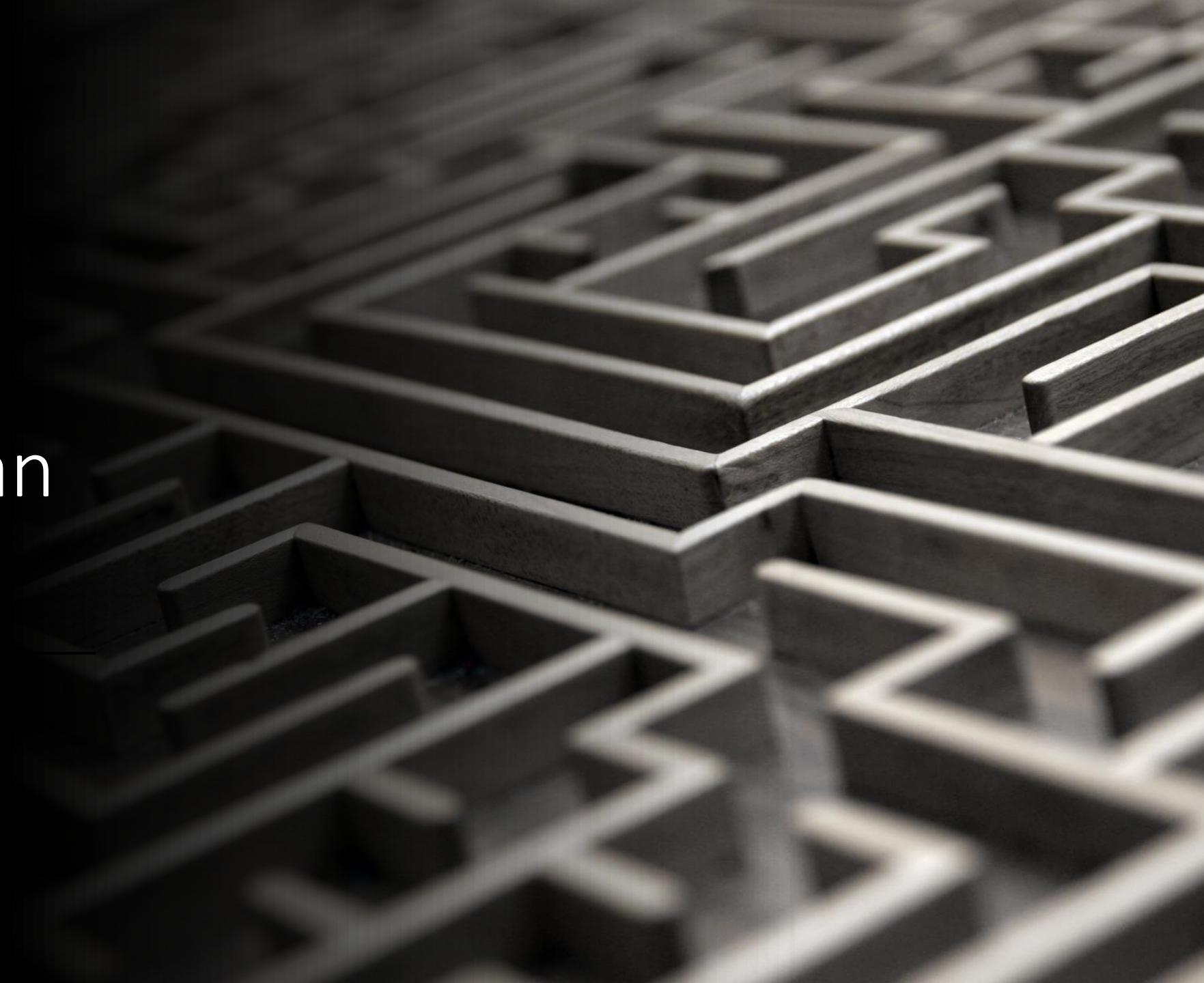
De jeugdarts kan vanuit zijn of haar rol geen medische verklaringen en oordelen afgeven.

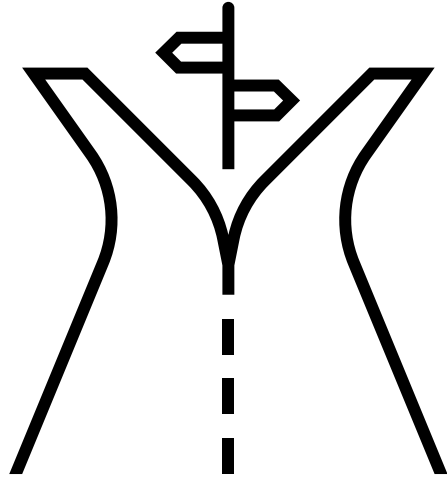
A tall, dark ladder stands in the center of a vast, flat, brown desert landscape. The sky is a clear, bright blue with scattered white clouds. The overall scene is surreal and evokes a sense of reaching for something distant or unattainable.

Verwachtingsmanagement?!

Het gevoel van
onmacht

Aanbeveling

Onderzoek of resultaten herkenbaar zijn in rest van Nederland en onderzoek of er een verklaring is van de mogelijke toename in complexiteit.

Indien implementatie geen rol speelt: kom vanuit beroepsgroep met een visie m.b.t. de positie en rol definiëring van de jeugdarts bij re-integratie en koppel hier behorende vervolgstappen aan zoals scholing

investeer in de samenwerkingsrelatie met de diverse samenwerkingspartijen: bespreek de rolverdeling en maak duidelijke samenwerkingsafspraken. Evalueer deze!

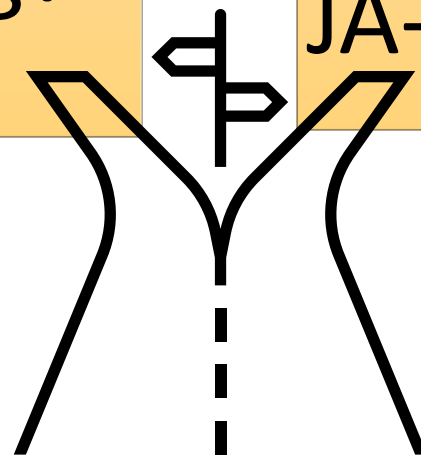
Samenvatting

Ga naar: [wooclap.com](https://www.wooclap.com)

Code: **EJLSGT**

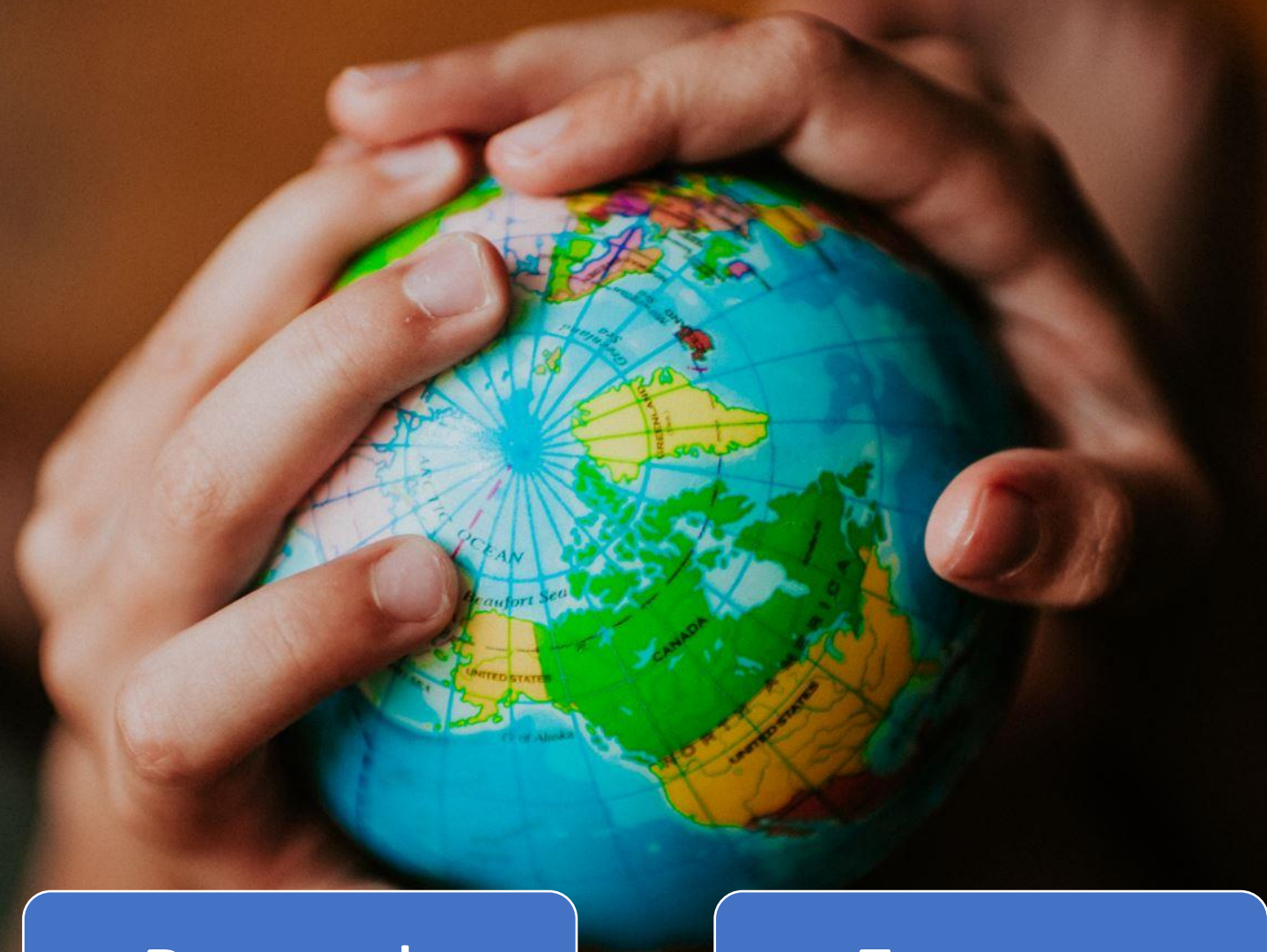
2de preventie en
vroegsignalering?

3^e preventie:
doorontwikkeling
JA-vak en opleiding?

Om wakker te blijven op de
terugreis...

Beoogde
MAZL-situatie

Ervaren
situatie

Denk na over een ander perspectief....

Moeten we eigenlijk niet terug naar de
ECHTE kern van ons vak?

Bedankt voor
de aandacht

*Aan nieuwe
uitdagingen
geen gebrek*

Vragen?

Emailadres:
hananja.boonen@ggdzl.nl

Bronnen

- *T. Traag, R. Early school-leaving in the Netherlands: the role of family resources, school composition and background characteristics in early school-leaving in lower secondary education. Irish Educational Studies. 2011*
- *J. Gubbels. Risk Factors for School Absenteeism and Dropout: A Meta-Analytic Review. Journal of Youth and Adolescence. 2019*
- *M.J. Theunissen. Why Wait? Early Determinants of School Dropout in Preventive Pediatric Primary Care. PLOS One 2015*
- *Vanneste, Y., REPORTED SICK FROM SCHOOL A study into addressing medical absenteeism among students. Proefschrift, 2015.*
- *Dullaert, M., De kracht om door te zetten Hoe kunnen we de impasse rondom thuiszitten doorbreken? Ovv; Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2019.*
- *Oortmars A. Reïntegratie bij langer durend ziekteverzuim. Een longitudinaal onderzoek naar (inter)acties van werknemer, leidinggevende en bedrijfsarts. Proefschrift. 2014*
- *Winding et al. Socioeconomic differences in school dropout among young adults: the role of social relations BMC Public Health (2015) 15:1054 DOI 10.1186/s12889-015-2391-0*